

УДК 378.147:811.111

Биконя О. П.,
доцент Чернігівського національного
педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка

ОСОБИСТІСНО-ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД ДО САМОСТІЙНОГО ПОЗААУДИТОРНОГО НАВЧАННЯ АНГЛОМОВНОГО ДІЛОВОГО ГОВОРІННЯ ТА ПИСЬМА

У статті розглядаються питання, пов'язані з обґрунтуванням особистісно-діяльнісного підходу до самостійного позааудиторного навчання студентів економічних спеціальностей англomовного ділового говоріння та письма з використанням мультимедійних засобів навчання.

Ключові слова: особистісно-діяльнісний підхід, самостійна позааудиторна робота, ділове говоріння та письмо, студенти економічних спеціальностей, мультимедійний навчальний посібник.

Биконя О. П. Личностно-деятельностный подход к самостоятельному внеаудиторному обучению англоязычному деловому говорению и письму. В статье рассматриваются вопросы, связанные с обоснованием личностно-деятельностного подхода к самостоятельному внеаудиторному обучению студентов экономических специальностей англоязычному деловому говорению и письму с использованием мультимедийных средств обучения.

Ключевые слова: личностно-деятельностный подход, самостоятельная внеаудиторная работа, деловое говорение и письмо, студенты экономических специальностей, мультимедийное учебное пособие.

Bykonya O. The personality-oriented approach to the independent extracurricular studying English Business Speaking and Writing. The article deals with the personal-activity approach to the independent extracurricular training students of economic specialties English Business Speaking and Writing using multimedia teaching aids.

Key words: personally-oriented approach, independent extracurricular work, Business Speaking and Writing, students of economic specialties, multimedia electronic textbook.

Новітній пошук у самостійному позааудиторному навчанню англійської мови (АМ) слід робити на основі фундаментальної наукової концепції, філософських засад освіти, на основі методологічних підходів і відповідно до вимог часу. Саме зміст організації самостійної позааудиторної роботи (СПР) студентів економічних спеціальностей з АМ визначає необхідну умову становлення майбутнього фахівця, самоствердження, творчої самореалізації цієї особистості, розвитку її автономії, оволодіння англomовною комунікативною компетентністю (АКК) тощо.

Аналіз досліджень щодо організації самостійної роботи (СП) та СПР майбутніх економістів показує, що науковці пропонують використовувати такі підходи до організації СП/СПР студентів: диференційний (Л. М. Тернавська (2001), Л. В. Янчарська (2013) та ін.), синергетичний (З. Н. Курлянд (2007), В. Г. Буданов (2000), О. В. Хитра (2001), О. В. Чалий (2000) та ін.) культурологічний / аксіологічний (М. А. Богатирьова (1998), І. В. Іванова (2008), В. В. Рибалка (2009), О. М. Семенов (2013) та ін.), когнітивний / комунікативно-когнітивний (С. Є. Зонтова (2005), С. Б. Ковриго (2010), Р. С. Андерсон, Д. П. Аусебел (1967, 2006), Д. П. Аусебел (1968) та ін.), комунікативно-діяльнісний (Н. А. Сура (2005), контекстний (А. О. Вербицький (1991), Е. Б. Джонсон (2002) та ін.), професійно-орієнтований (Є. Є. Смирнова (2014), О. Г. Набока (2013), З. К. Тагірова (2006), О. А. Булашенко (2007).

Не заперечуємо доцільність запровадження в навчальний процес окреслених підходів, утім вважаємо за доцільне керуватися положеннями особистісно-діяльнісного підходу, особливості реалізації якого у процесі самостійного позааудиторного оволодіння майбутніми економістами англomовними компетентностями (АК) у діловому говорінні та письмі представимо в наступному викладі.

Метою цієї статті є обґрунтувати особливості реалізації особистісно-діяльнісного підходу до процесу організації СПР у навчанні студентів економічних спеціальностей англomовного ділового говоріння та письма з використанням мультимедійних засобів навчання.

Основоположним елементом *рефлексивного* підходу є рефлексія. Поняття «рефлексія» по-різному трактується у філософських, педагогічних, соціологічних і психологічних концепціях. *Рефлексія* – це найважливіший механізм людського соціального життя в усіх її формах і проявах, джерело і засіб свободи особистості, засіб самопізнання, процес дзеркального взаємовідображення суб'єктами один одного тощо. У контексті нашого дослідження, услід за І. П. Задорожною та С. Ю. Ніколаєвою, під *рефлексією* у самостійному позааудиторному навчанні студентів економічних спеціальностей ділового говоріння та письма англійською мовою (АМ) розуміємо, процес моделювання студентами дій щодо навчально-пізнавальних завдань, стратегій досягнення навчальних цілей; пошук альтернативних рішень, аналіз ефективності власної діяльності, самоконтроль і самооцінювання [6; 9, с. 85].

Рефлексія у СПР реалізує функції свідомості: цілеспрямовання, прогнозування, відображення, ставлення, розуміння, планування та управління [8, с. 235–238].

Методично грамотна організація самостійної позааудиторної навчально-пізнавальної діяльності майбутнього економіста сприяє самопізнанню й формуванню емоційного ставлення до себе. Згідно з І. А. Дехтярук, Р. С. Ворошук, В. І. Лупальцовим та А. І. Ягнюк, при цьому розвивається новий рівень самопізнання і

самоставлення, який спонукає до прагнення перевірити себе, реалізувати свої здібності (практичні, інтелектуальні, комунікативні тощо) [8, с. 235–238].

Мета рефлексивного підходу до організації СПР студентів у навчанні ділового говоріння та письма АМ – це постійне збагачення студента досвідом, формування механізму самореалізації кожного студента як майбутнього фахівця економічної галузі; рефлексивного самооцінювання власної діяльності.

Пошук і прийняття рішень, як рефлексивний процес, полягає в аналізі та оцінюванні ситуації, в тому числі й проблемних ситуацій, власних можливостей, знань, умінь і навичок та прогнозуванні наслідків дій. Самооцінювання ситуації здійснюється на основі певного образу організації життя; проявляється в ціннісно-моральних орієнтаціях, які мають у кожної людини свій сенс [4; 2; 10]; здатності раціонально оцінювати конкретне професійне завдання, оптимально планувати та виконувати дії, спрямовані на досягнення позитивного результату і водночас здійснювати почуттєво-емоційне регулювання особистісного сприймання процесу подолання перешкод, що виникають при розв'язанні професійно-навчальних завдань [7]. Згідно з В. Я. Дубровським, головна особливість індивіда полягає в тому, що він є *рефлексивним елементом* ситуації розгортання діяльності, що забезпечує аналіз, оцінювання ситуації та ухвалення рішень, а проектування нових смислів є особистісною тенденцією до індивідуалізації, її спроможністю до інтерпретації [4]. Вважаємо за необхідне враховувати у нашому дослідженні *оцінно-рефлексивну самостійність* студентів, яка, згідно з О. В. Керекешою, поєднує здатність знаходити професійно та особистісно значущу інформацію для задоволення пізнавальних інтересів, уміння здійснювати позитивну комунікацію в ході виконання та представлення результатів СПР, критично аналізувати власні досягнення, вміння продукувати нові ідеї та альтернативні рішення, планувати подальший професійний розвиток в економічній галузі з метою кар'єрного зростання [7].

До основних принципів рефлексивного підходу відносимо принцип *свідомості* (студентом усвідомлюється програма навчання ділового говоріння та письма АМ, передусім, засобами мультимедійного електронного посібника (МЕП), і принцип *розвитку автономії студентів* (передбачається реалізація різних рівнів автономії, де може здійснюватися самостійний вибір студентами цілей, що відображають індивідуальну траєкторію їх розвитку та навчання).

Принципи рефлексивного підходу в процесі СПР студентів під час оволодіння ними АК у діловому говорінні та письмі, прийнятті різноманітних рішень, налагодженні взаємодії, вирішенні конфліктних ситуацій, самоконтроль і самооцінювання власної діяльності забезпечують оптимізацію навчально-пізнавальної діяльності, оскільки спираються на особистість, яка прагне до постійної самоосвіти і самовдосконалення. Особистість у самостійному позааудиторному навчанні, «перебуваючи в епіцентрі подій, сама є частиною проблеми, що призводить до надмірного занурення в ситуацію та емоційного вигорання, ускладнення взаємодії та впливає на психологічний клімат» [3, с. 64–70]. З іншого боку, рефлексія сприяє підвищенню рівня усвідомленості, у тому числі знання власних обмежень та особистісного внеску в загальну проблему, що постала; усвідомленню ціннісних мотивів і моральних виборів. Також рефлексія формує іншу мотивацію, за якої студент може допомагати собі, при цьому розвиваючи в собі здатність до рефлексії, яка реалізує прийняття різних точок зору, формує гнучкість, сприяє соціальній адаптації та зростанню особистості й співпраці у групі.

Зазначаємо, що можливим для створення сприятливого середовища для розвитку особистості та системи організації СПР у навчанні ділового говоріння та письма студентів економічних спеціальностей є застосування новітніх технологій у навчальному процесі, насамперед, МЕП, які будуть засновані на розумінні рефлексії, будуть здатні переструктурувати «табло свідомості», змінити стереотипне мислення та уявлення суб'єкта навчання.

У методологічному ракурсі рефлексивний підхід, по-перше, забезпечує предметне бачення досліджуваної реальності системи організації СПР у навчанні ділового говоріння та письма АМ та її суб'єктів (студентів економічних спеціальностей), по-друге, дає змогу технологічно її освоювати, перетворювати у вигляді конкретної навчальної діяльності в процесі досягнення певних цілей, пошуку й вирішення практичних завдань, аналізу самостійної позааудиторної навчальної діяльності, самоконтролю й самооцінювання своїх результатів.

Використання рефлексивного підходу виводить особистість суб'єкта самостійного позааудиторного навчання ділового говоріння та письма АМ у *метапозицію*, де суб'єкт, тобто студент, може знаходитися «над проблемною ситуацією», яка сприяє розширенню його розуміння, сприйняття власної діяльності, та забезпечує свіжий погляд на стан речей, глибше усвідомлюючи процес навчання.

Усвідомлення процесу самостійного позааудиторного навчання ділового говоріння та письма АМ та розвитку автономії студентів можливе за рахунок застосування МЕП.

Центральною ланкою технології процесу самостійного позааудиторного навчання ділового говоріння та письма АМ з використанням МЕП є розподіл навчального матеріалу в МЕП на модулі (Module)→Unit→Step, які є логічно завершеними одиницями навчального процесу, спроектовані на основі рефлексивного підходу, когнітивної візуалізації та спрямовані на оволодіння АК у діловому говорінні та письмі, самореалізацію і саморозвиток студентів. Це навчання передбачає три етапи роботи над кожним модулем:

1. Підготовчий етап. Загальне знайомство з модулем у цілому, де розкривається мета модуля, надається зміст (процесуальний і предметний аспекти) згідно з темами та ситуаціями ділового спілкування (Information about Module); ознайомлення з таблицями самооцінювання (Self-assessment Checklist of Business Spoken and Written English Skills) і сторінками таблиці планування та досягнень (Plans and achievements in Business English) для визначення рівня сформованості навчально-стратегічної компетентності (НСК) та їх навчальної автономії, а також очікування студентів від СПР з використанням МЕП.

2. Навчальний етап. Опрацювання у модулі кожного Unit з трьома комплексами вправ і завдань у Step (1–3), які передбачають перегляд відеофонограми та роботу з нею (Step 1); виконання вправ і завдань з фонограмою (у деяких випадках, крім фонограми, можна надавати ще й відеофонограму для опрацювання та закріплення певної теми / мовленнєвого явища (Step 1–3)). Під час роботи над комплексами вправ і завдань необхідно пропонувати студентам фіксувати творчі вправи та завдання і зберігати (Save) їх в окремому файлі МЕР для подальшого аналізу, самооцінювання згідно з ключами (після вправ і завдань) і за запропонованими дескрипторами в таблиці самооцінювання (наприклад, *Have you had any difficulties while writing? What are they? Self-evaluate and assign yourself scores of ...*).

Завдяки МЕР є можливість самокорекції за допомогою ключів (підказок) у вправах і завданнях. Після виконання вправ і завдань бажано, щоб програма в МЕР видавала результат успішності студента в балах, надаючи можливість опрацьовувати далі навчальний матеріал (Step 1–3). Це надає можливість студенту здійснювати аналіз ефективності власної діяльності у навчанні ділового говоріння та письма АМ.

Самоконтроль, самоаналіз і усвідомлення рівня володіння АК у говорінні та письмі протягом навчання ДАМ відбувається через ознайомлення студентів із рекомендаціями та правилами ведення бізнесу відповідно до певних ситуацій ділового усного та писемного спілкування (Golden Rules for Businessmen), перегляд і вивчення нових слів та словосполучень модуля (Glossary English-Ukrainian) і використаних джерел у модулі (Sources).

3. Рефлексивний (підсумковий) етап. Здійснення самоконтролю і самооцінювання результатів навчальної діяльності після роботи з Модулем; виконання вправ для формування та розвитку НСК, ведення таблиць планування та досягнень і таблиці самооцінювання.

Також необхідно враховувати специфіку рефлексивної діяльності, де одним із важливих елементів є реалізація певного рівня автономії з використанням МЕР, особливо коли (студентом) передбачається самостійне визначення рубіжних і кінцевих цілей з урахуванням програмних вимог та індивідуальних потреб; самостійна реалізація поставлених завдань; самостійне ознайомлення з інформацією щодо основних характеристик, етапів навчання усного та писемного мовлення ДАМ згідно із ситуаціями ділового спілкування. Виникають труднощі, коли студенту треба самому ознайомлюватися із *маною* кожного модуля, порадами для ділового усного та писемного спілкування АМ, рекомендованими в МЕР джерелами до кожного модуля із усними та писемними текстами-моделями. Хоча студент має можливість консультування за необхідності з викладачем, йому необхідно самостійно й позааудиторно виконувати модульні тести з тестовими завданнями (згідно з темами / ситуаціями ділового спілкування), заповнювати таблиці самооцінювання (Self-assessment Checklist of Business Spoken and Written English Skills), вести таблиці планування та досягнень (Plans and achievements in Business English), створювати та оформляти свій *портфоліо*. До цього портфоліо студенти вкладає свої удосконалені письмові (Downloads) та усні роботи (My records); заповнені таблиці планування та досягнень студента (My plans and achievements) і таблиці самооцінювання (My self-assessment). Також він разом із викладачем визначає критерії оцінювання ділового діалогічного, монологічного та писемного мовлення; здійснює самооцінювання власних усних і письмових робіт за визначеними критеріями, порівнює його з оцінюванням викладача тощо.

Необхідно зазначити, що організація СПР студентів у навчанні говоріння та письма АМ під час реалізації рефлексивного підходу має бути:

- *гнучкою*, оскільки включає в себе варіативність методів і засобів, гнучкість системи контролю, індивідуалізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів;
- *оперативною* у навчанні ділового говоріння та письма АМ, тому що передбачає необхідність організації оперативного зворотного зв'язку у самостійному позааудиторному навчанні АМ з метою своєчасного контролю, корекції та успішності опрацювання кожного модуля в МЕР;
- *спільно-розподіленою* у самостійному позааудиторному навчанні, оскільки здійснюється співпраця між викладачем, який виступає в ролі консультанта-координатора, і студентом, який самостійно засвоює навчальний матеріал певного модуля в МЕР;
- *з реалізацією зворотного зв'язку*, тому, що забезпечує управління навчальним процесом шляхом створення системи контролю і самоконтролю засвоєння навчального матеріалу АМ. У МЕР навчальні модулі мають бути забезпечені системою самоконтролю і самоорганізації, що надає можливість переведення інформаційно-контролюючих функцій викладача у координуючі функції студента, тим самим спрямовувати студента власне на автономне навчання.

З метою ефективної організації СПР кожного студента під час оволодіння АК у діловому говорінні та письмі, формування особистості економіста в цілому, засвоєння досвіду професійної діяльності, вирішення навчально-професійних проблем, засвоєння кожного модуля студентом, самоконтролю і самооцінювання тощо на початку роботи з МЕР для навчання ділового говоріння та письма студентам необхідно пропонувати заповнювати та підписувати своєї угоду / контракт у МЕР. З підписанням цієї угоди студент має усвідомити якість і результативність своєї самостійної позааудиторної навчальної діяльності, прагнення її вдосконалити, здійснюючи самоконтроль і самооцінювання.

Процес самостійного позааудиторного навчання англomовного ділового говоріння засобами МЕР повинен передбачати цілеспрямоване формування *рефлексивних умінь* студентів: планувати навчальну діяльність відповідно до завдання; визначати навчальні цілі; відбирати стратегії, прийоми, засоби, необхідні для вирішення навчального завдання; аналізувати значущі умови діяльності з метою підбору відповідних стратегій і засобів; творчо підходити до вирішення завдань; підбирати та використовувати зразки для виконання усних і письмових завдань творчого характеру; використовувати *стратегії* запам'ятовування матеріалу ділового спілкування,

контекстуалізації мовної одиниці, самоконтролю, оцінювання результатів власної діяльності відповідно до запропонованих викладачем критеріїв; усно та письмово оцінювати відповідність результату (кінцевого і поточного) визначеній меті; визначати відповідність обраних стратегій меті і реально досягнутому результату; фіксувати невідповідності результату меті та аналіз причин неспішності виконання вправ і завдань у МЕП тощо.

Рефлексивні вміння формуються у процесі розв'язання спеціально організованих професійних проблемних ситуацій ділового усного та писемного спілкування під час самостійного позааудиторного навчання.

Таким чином, у рефлексивному підході передбачається значне збільшення самостійності студентів, що логічно реалізується у вмінні організовувати власну самостійну діяльність і рефлексувати з приводу причин її успішності чи невдач, що особливо важливо для їх подальшої майбутньої діяльності.

Основоположним елементом *рефлексивного* підходу є рефлексія, яка забезпечує функції свідомості: цілеспрямовання, прогнозування, відображення, ставлення, розуміння, планування й управління. До основних принципів підходу відносимо принцип свідомості та принцип розвитку автономії студентів. Важливими умовами дотримання цих принципів вважаємо використання МЕП і раціональний розподіл навчального матеріалу на модулі в процесі організації СПР із ділового говоріння та письма АМ. Робота з кожним модулем має проходити у три етапи (підготовчий, навчальний, рефлексивний (підсумковий)). Загалом організація СПР студентів у навчанні ДАМ на основі рефлексивного підходу має бути гнучкою, оперативною, спільнорозподіленою, із забезпеченням зворотного зв'язку. Процес самостійного позааудиторного навчання англomовного ділового говоріння засобами МЕП повинен бути спрямований на розвиток *рефлексивних умінь*, які формуються у студентів під час розв'язання спеціально організованих професійних проблемних ситуацій ділового усного і писемного спілкування. А отже, у процесі реалізації рефлексивного підходу до організації СПР із ділового говоріння та письма АМ необхідно сформулювати вимоги до рівня володіння студентами НСК у діловому говорінні та письмі, розробити МЕП для самостійного позааудиторного навчання ділового говоріння та письма АМ, створити методику організації СПР з оволодіння АК у діловому говорінні та письмі з використанням МЕП.

Одним із важливих підходів до вирішення проблеми організації СПР студентів економічних спеціальностей у навчанні ДАМ вважаємо *особистісно-діяльнісний (індивідуально-особистісний)* підхід, який має особистісний і діяльнісний складники, які є взаємопов'язаними. Центральним у цьому самостійному навчанні є студент, тобто суб'єкт навчальної діяльності. Під час самостійного позааудиторного навчання студентів необхідно передбачати максимальне врахування індивідуально-психологічних, вікових, національних особливостей та інтересів студентів; створення системи вправ і завдань, що враховують індивідуальні особливості кожного студента, щоб максимально розкрити можливості кожного студента [1; 5; 11, с. 7–20].

Таким чином, згідно з *особистісно-діялісним* підходом центральним у самостійному позааудиторному навчанні ділового говоріння та письма АМ є студент як суб'єкт навчальної діяльності, а тому створення методики організації СПР студентів економічних спеціальностей з формування АК у діловому говорінні та письмі має здійснюватися з урахуванням *індивідуальних особливостей* студентів; *рівня сформованості АК у діловому говорінні та письмі; особистого досвіду, темпу* роботи з навчальним матеріалом із використанням МЕП, застосуванням *індивідуальних, парних, групових форм* СПР з використанням *рольової та ділової гри* або елементів гри; із *добором змісту* навчання майбутніх економістів АМ з урахуванням їхніх *потреб у майбутній професійній діяльності*; формування здатності особистості до *творчості та продуктивності* у СПР під час навчання ділового говоріння та письма АМ. Самостійне позааудиторне навчання студента АМ відбувається з використанням МЕП *наодинці та у співробітництві* з іншими студентами, враховуючи різні *режими управління траєкторією* цього навчання та з наданням студенту навчальних матеріалів і навчальних завдань *різних рівнів складності* залежно від його навчальних досягнень, здібностей, інтересів і можливостей, способів рефлексії, рівня самоконтролю та самооцінювання своєї діяльності; з *правом вибору часу, темпу та місця* СПР.

Перспективу подальших досліджень проблеми вбачаємо у з'ясуванні різних концептуальних напрямів особистісно орієнтованого навчання, які можливо доповнити або поєднати у вирішенні проблеми організації СПР студентів економічних спеціальностей у навчанні АМ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончарова О. М. Теоретико-методичні основи особистісно-орієнтованої системи формування інформатичних компетентностей студентів економічних спеціальностей: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.02 / О. М. Гончарова. – Київ, 2007. – 40 с.
2. Громько Ю. В. Мыследеятельность, сознание и сверхличность. Реальность развития. Руководство для управленцев и педагогов / Ю. В. Громько. – М. : Пушкинский ин-т, 2010. – 240 с.
3. Гурієвська В. М. Застосування рефлексивного підходу в системі державного управління / В. М. Гурієвська // Вісник НАДУ. – 2014. – № 1. – С. 64–70.
4. Дубровский В. Я. Сознание и принятие решения: деятельностьный подход [Электронный ресурс] / V. Dubrovsky. Авторизованный перевод статьи (1997). Human Consciousness and Decision Making: The Activity Approach. In Jennifer Wilby (Ed.) Forum Three: Human Consciousness and Decision Making, University of Hull, UK, June 16–18, 1997, pp. 27–38 // Центр гуманітарних технологій. – Режим доступа: URL: <http://gtmarket.ru/laboratory/expertize/6563>. – Назва з екрану.
5. Егорушкина Т. Д. Самостоятельная учебная работа в вузе как условие развития способностей будущего специалиста: дис. канд. пед. наук : 13.00.08 / Т. Д. Егорушкина. – Орел, 2005. – 195 с.
6. Задорожна І. П. Теоретико-методичні засади організації самостійної роботи майбутніх учителів з оволодіння англomовною комунікативною компетенцією: дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.02 / Ірина Павлівна Задорожна. – К., 2012. – 770 с.

7. Керекеша О. В. Формування оцінно-рефлексивної самостійності майбутніх економістів у процесі фахової підготовки: дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 / О. В. Керекеша. – Київ, 2009. – 20 с.
8. Лупальцов В. І. Рефлексивний підхід при модульному навчанні хірургії студентів медичних вузів / В. І. Лупальцов, Р. С. Ворошук, А. І. Ягнюк, І. А. Дехтярук // Вісник Вінницького національного медичного університету. – 2014. – №1. – Ч. 2. – Т. 18. – С. 235–238.
9. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін. / за заг. ред С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.
10. Найденов М. І. Формування системи рефлексивного управління в організаціях / М. І. Найденов. – К. : Міленіум, 2008. – 484 с.
11. Нечаев Н. В. Деятельностный подход как основа системного построения модели специалиста / Н. В. Нечаев // Содержание подготовки специалистов с высшим и средним специальным образованием : сб. науч. тр. / НИИ Проблем высшей школы. – М., 1988. – С. 7–20.

УДК 378.22:78

Безвін Ю. Г.,
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

КУЛЬТУРОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ У ФОРМУВАННІ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА ОСНОВІ РІВНЕВОГО ПІДХОДУ

У статті розкривається сутність культурознавчого аспекту формування соціокультурної компетентності майбутніх викладачів англійської мови. Визначаються рівневі підходи, принципи організації навчального процесу, що найбільш ефективно сприяють якості навчання іноземних мов і формуванню соціокультурної компетентності майбутніх викладачів англійської мови.

Ключові слова: формування соціокультурної компетентності, рівневий підхід, культурознавчий аспект.

Безвін Ю. Г. Культурологический аспект формирования социокультурной компетентности будущих преподавателей английского языка средствами иностранного языка на основе уровневых подходов. В статье раскрывается сущность культурологического аспекта формирования социокультурной компетентности будущих преподавателей английского языка. Определяются уровневый подход, принципы организации учебного процесса, которые наиболее эффективно способствуют повышению качества обучения иностранным языкам и формированию социокультурной компетентности будущих преподавателей английского языка.

Ключевые слова: формирование социокультурной компетентности, уровневый подход, культурологический аспект.

Bezvin Y. Cultural Studies Aspect of Forming the Socio-cultural Competence of Future University Teachers of English Based on the Level Approach. The article tackles the essence of the cultural aspects of the formation of socio-cultural competence of Future University Teachers of English. The level approach is determined; the principles of organization of educational process are defined. It is shown how the approach contributes to the formation of socio-cultural competence of future university teachers of English.

Cultural aspect in learning foreign languages promotes socialization, acquiring the necessary skills and realizing the students' potential in terms of increasing economic and political contacts with foreign countries.

The educational function involves cultural approach to the formation of students' cultural awareness, tolerance towards other cultural communities, respect for native cultures and foreign language so that is the basis of socio-cultural competence of future specialists.

Key words: formation of socio-cultural competence, level approach, cultural aspect.

Нові умови існування освітнього середовища, оновлення змісту освіти на основі соціальної і культурної взаємодії підвищують вимоги до якості знань, ускладнення форм організації занять.

Формування компетентного фахівця здійснюється через зміст освіти, який включає в себе не тільки перелік навчальних предметів, а й професійні навички та вміння, що формуються у процесі оволодіння предметом, а також за допомогою активної позиції студента у соціальній, політичній і культурній сферах життя. Все це в комплексі формує і розвиває особистість майбутнього педагога.

Це забезпечує педагогу ефективне функціонування як соціального суб'єкта, орієнтованого на збереження і примноження культурного потенціалу своєї країни [1].

У нашій роботі компетенція розглядається як задана вимога до освітньої підготовки студента, характеристика його професійної ролі, а компетентність – міра відповідності цій вимозі, інтегративна якість особистості, втіленість людини в діяльність, здатність ефективно вирішувати навчальні та життєві завдання, що виникли в реальних ситуаціях.

Згідно з цим актуальним у професійній освіті стає розвиток соціокультурної компетентності майбутнього викладача англійської мови, яка розглядається як становлення інтегративних якостей особистості на основі осмислення і засвоєння індивідуумом форм і проявів соціокультурного життя, надбання власного соціального досвіду шляхом «вростання» у культуру і формування «індивідуального поля» культури, розвитку нових